

organizování ve svém občanském sdružení mohou žádat o statut (v zákoně se uvádí jen „tvoří početní menšinu obyvatelstva“).

V prvním bloku konference, nazvaném „Národnostní menšiny“, vystoupil Zdeněk Uherek (EÚ AV ČR, Praha) s inspirativním referátem k problematice současného postavení národnostní menšiny v kontextu evropských vývojových trendů. Stanislav Brouček (z téhož ústavu), který se dlouhodobě zabývá vietnamskou problematikou, vystoupil s často u nás diskutovaným tématem integrace vietnamské menšiny v ČR a osvětlil některé problémy, jež vystávají v jejím procesu.

V druhém bloku, monotematicky zaměřeném na národnostní menšiny v ČR, byla prezentována činnost jednotlivých národnostních organizací, které vesměs mají své hlavní sídlo v Praze. Nejdříve vystoupil ředitel Domu národnostních menšin, o. p. s., v Praze Jakub Štědroň, který seznámil přítomné s činností této instituce, která vznikla díky spolupráci Vlády ČR a Magistrátu hl. m. Prahy a která poskytuje zázemí pro řadu činností národnostních organizací. Za ruskou národnostní menšinu vystoupil Igor Zolotarev, za ukrajinskou Olga Mandová, za slovenskou Helena Nosková, za německou Irena Nováková, za rusínskou Agáta Pilátová, za vietnamskou Cong Tu Pham a za běloruskou George Stankevič. Vystoupení referujících ukázala na bohaté aktivity těchto menšin, pořádané nejenom pro své členy, ale i pro širší veřejnost, která se zajímá o jejich specifickou kulturu.

Třetí blok, nazvaný „Menšiny a krajane“, byl tematicky různorodější. Veronika Beranská (EÚ AV ČR, Praha) se zaměřila na krajanskou problematiku z aspektu lidové léčby a zdraví krajanů. Jana Pospíšilová a Michal Pavlásek (z téhož ústavu,

pracoviště v Brně) poskytli sestřih filmového dokumentu o Čěších v Srbsku a komentář k němu, který přiblížil problematiku národnostní sebeidentifikace v národnostně smíšeném společenském prostředí. O budování muzea kultury Čechů na Slovensku v rámci Slovenského národného muzea v Martině pojednala Hana Zelinová. Miroslav Jelínek se zaměřil na aktivity Čechů v Polsku sdružených v rámci České církve evangelické a prezentoval i část fotografické dokumentace. Jako host vystoupila ředitelka etnografického ústavu Srbské akademie věd v Bělehradě Radana Radojčić, která seznámila přítomné s problematikou národnostních menšin v Srbsku a Černé Hoře, které jsou předmětem zájmu tohoto pracoviště.

Po každém z uvedených bloků byl prostor pro diskusi a po skončení konference se uskutečnil v rezidenci primátora na Mariánském náměstí (v objektu Městské knihovny) společenský večer v rámci 13. setkání národnostních menšin.

Organizace a obsahová náplň konference měla velmi dobrou úroveň. Její průběh i neformální setkání svědčily o výrazném zájmu o problematiku národnostních menšin i o tom, že se jedná o aktuální a nosné téma, které při studiu soužití různých skupin obyvatelstva v ČR má důležité místo.

Nada Valášková (EÚ AV ČR, v. v. i.)

KONFERENCE LIDÉ NA OKRAJI.
BRNO 11.–13. DUBNA 2014

V rámci každoročních Česko-německých symposií „Dialog uprostřed Evropy“, která organizuje Společnost Bernarda Bolza-

na a Ackermann-Gemeinde ve spolupráci s Magistrátem města Brna, se v uvedeném termínu uskutečnila konference na téma „Lidé na okraji“. Letošní 23. ročník těchto symposií se od minulých odlišoval tím, že dosavadní dominance česko-německých vztahů a německé menšiny nebyla hlavním tématem jednání. Program byl otevřen filozofickým a politologickým otázkám vnímání postavení menšin v demokratickém systému, ochraně menšin a nakonec sociálními problémům romské menšiny. Tomuto zaměření odpovídala i část programu, kdy se účastníci konference mohli na různých místech Brna seznámit s aktivitami menšin a činností ve prospěch menšin, konkrétně v Muzeu romské kultury, Diecézní charitě Brno, brněnském Setkávacím a vzdělávacím středisku německé menšiny, s prezentací projektu připravované expozice „Dějiny Němců v českých zemích“, představující záměr vybudovat Muzeum německy mluvících obyvatel českých zemí, a s dalšími akcemi.

Formát tří denního jednání byl postaven na panelových diskusích. Úvodní blok, který moderoval Petr Pithart, zahájil Martin Kastler, europoslanec (SRN), který hovořil o postavení menšin a jejich ochraně v demokratickém politickém systému. A jako úvodní filozofickou úvahu pojednal Pavel Švanda (spisovatel, Brno) téma „Menšiny a většiny“. Další dva referenti opírali své sdělení o poznatky z působení ve veřejné správě: Hartmut Koschyk (zmocněnec spolkové vlády pro vystěhovalce a národnostní menšiny, Berlín) o evropských standardech ochrany menšin a reflexi menšinových potřeb v politické praxi, v nichž vztah státu k menšinám osvědčuje stav demokratických poměrů ve společnosti. Podobně Anna Šabatová

soustředila pozornost na vnímání vlastního postavení příslušníků národnostních menšin, které je determinováno pocity ohrožení, vytěsňováním na okraj společnosti. Přítomnost menšin může přitom současně vzbuzovat ve společenském vědomí většiny obavy z ohrožování menšinami. V této souvislosti z diskuse vyplynulo, že na udržování vzájemného napětí mezi menšinovým a většinovým společenstvím má významný podíl negativní medializace menšin ve většinových médiích.

Následující diskusní panel byl zaměřen na přístupy k jiným kulturám. Uvedl ho Martin Neumeyer (zmocněnec bavorské vlády pro integraci, Mnichov), který východisko své úvahy opřel o tezi, že úroveň demokracie je měřítkem zacházení s menšinami, jejichž míra ochrany odpovídá demokratickým poměrům společnosti. Do panelové diskuse pozvali organizátoři v tomto případě domácí i zahraniční účastníky z nevládních institucí, kteří hovořili především o postavení Romů v evropských zemích, konceptech sociální inkluze a integračních programech. Výměna poznatků panelistů byla sice zajímavá, ale diskuse byla vedena spíše v obecné rovině (konstatování, že Romové nepředstavují v žádné evropské zemi homogenní skupinu, že se prohlubuje diferencovanost romských komunit apod.). Zdůrazňovalo se, že Romy provází různé formy diskriminace a marginalizace a že jako evropská menšina vyžadují zvláštní ochranu ze strany příslušných států. Zazněl i zajímavý názor, že v procesu transformace společností v postkomunistických zemích prohráli Romové boj s demokracií a často zůstávají na okraji společnosti v postavení sociálně vyloučených komunit.

Tento diskurz předznamenal i závěrečný panel na téma „Lidé na okraji“, který uvedl

Jiří Dienstbier (ministr pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu, Praha) spolu s německou političkou Aygül Özkano-ovou (politčka za CDU tureckého původu, bývalá ministryně pro sociální věci, ženy, rodinu a integraci v Dolním Sasku, Ham-
burk) a Ondřej Liška (politik, Praha). Za-
tímco A. Özkánová hovořila o migrační
politice SRN a problémech integrace či
naturalizace cizinců, J. Dienstbier a O. Liš-
ka soustředili pozornost na problematiku
sociálně vyloučených romských komunit,
segregaci romských žáků ve vzdělávacím
systému, diskriminaci, bydlení a otázkách
uplatnění Romů na trhu práce atd. V pane-
lové diskusi vystoupili Judith Marta Huai-
niggová z vídeňské Charity, David Beňák,
vedoucí odboru sociálních věcí a zdravot-
nictví v Praze 14, a Drahomíra Miklošová,
starostka obce Obrnice u Mostu. Šlo o vel-
mi podnětnou diskusi, v níž D. Miklošová
prezentovala přístup řešení sociálně vylou-
čených romských komunit na komunální
úrovni. Obrnice s téměř 40% romskou po-
pulací je zásluhou soustředěné pozornosti
uplatňování komplexního programu – za-
měřené nejen na romské komunity, ale
i na většinovou společnost – často uváděna
jako příklad dobré praxe.

Podobně jako v minulých letech se
v rámci programu konference uskutečnila
prezentace českých a německých student-
ských prací na téma „Co vypovídá zachá-
zení s menšinami o stavu naší demokracie“.
Šlo o 4. ročník evropské esejistické
soutěže, která si již za krátkou dobu trvání
získala značnou popularitu mezi mladými
autory. Ocenění se uskutečnilo v režii eu-
roposlanců Martina Kastlera za německou
stranu a za českou stranu Libora Roučky.

Česko-německé brněnské konferen-
ce mají ve svém štítu „Dialog uprostřed

Evropy“ a navazují na tradici jihlavských
setkání ze začátku 90. let. Konají se pra-
videlně týden před Velikonocemi a záslu-
hou Sdružení Ackermann-Gemeinde se do
tohoto setkání promítá i určitá duchovní
symbolika česko-německého smíření.
V programu letošního jednání byl položen
důraz na širší souvislosti menšinové pro-
blematiky, postavení tradičních národnost-
ních menšin a nových menšin migrantů
a problémů, které se spojují s marginalizací
menšin, ale také s opatřeními směřujícími
k jejich ochraně. Z tohoto hlediska přísluší
hodnotit uskutečněnou akci za přínosnou.

Andrej Sulitka (EÚ AV ČR, v. v. i.)

MĚSTO A DOMOV. IV. BRNĚNSKÁ KONFERENCE URBÁNNÍCH STUDIÍ

Ve dnech 7.–9. listopadu 2013 se v prosto-
rách Fakulty sociálních studií Masaryko-
vy univerzity uskutečnila v pořadí čtvrtá
brněnská konference urbánních studií.
Hlavním motivem setkání badatelů z čes-
kých a slovenských institucí byla diskuse
na téma *Město a domov*. Organizaci kon-
ference zajistil Ústav populačních studií
ve spolupráci s Katedrou sociologie FSS
MU a sekcemi sociologie města a sociolo-
gie rodiny Masarykovy české sociologické
společnosti.

Zahájení konference proběhlo v budově
Uměleckoprůmyslového muzea v Brně.
Třídenní cyklus přednášek otevřela svým
příspěvkem *At home in the city: domestic
urbanism and urban domesticities* profe-
sorka Alison Blunt (School of Geography,
Queen Mary, University of London). Po
přednášce zahraničního hosta se konference